

Grundskola

Modersmålsundervisning

Modersmålsundervisning är ett eget ämne i grundskolan. Målet är att barnen på ett bra sätt ska tillgodogöra sig arbetet i skolan och samtidigt utveckla sin tvåspråkiga identitet och kompetens. Arbetet ska ske i sådana former att elevernas personliga utveckling främjas och deras självkänsla stärks. De lärare som undervisar i modersmål kommer ofta från samma kulturområde som barnen. Modersmåls lärare måste också ha goda kunskaper i svenska språket och om det svenska samhället.

Studiehandledning på modersmål

Barn och ungdomar som nyligen kommit till Sverige och inte kan tillräckligt för att följa undervisningen på svenska kan få undervisningen förklarad på sitt modersmål. Om det befaras att en elev inte kommer nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, så ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att behovet utreds. Väljer rektor att sätt in studiehandledning på elevens modersmål ska den ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Föräldrar och skola bör samtala om elevens behov av studiehandledning. [Läs mer](#)

Vem kan få modersmålsundervisning?

Alla elever som talar ett annat språk än svenska hemma kan få modersmålsundervisning i skolan. Modersmålsundervisning är inte en nybörjarundervisning. Eleverna ska ha grundläggande kunskaper i modersmålet. För minoritetsspråk gäller dock att undervisning kan ges till barn som inte talar språket hemma varje dag. Även adoptivbarn har rätt till undervisning på sitt modersmål även om språket inte talas i hemmet. Alla elever ska dock ha grundläggande kunskaper för att ha rätt till undervisning i ämnet modersmål. Modersmåls läraren i samverkan med rektor avgör om eleven har grundläggande kunskaper och därmed rimliga förutsättningar att nå målen i kursplanen för ämnet modersmål. Modersmåls lärarna kan vid sidan av kursplanen få vägledning i sin bedömning genom att använda olika språkbedömningsverktyg. Hur många lektioner det blir per vecka beslutas av varje huvudman.

Vad är tvåspråkig undervisning?

Det finns skolor som har ett stort antal barn och elever med samma modersmål. För dessa elever skulle man med fördel kunna införa grupper, klasser, där modersmålet och svenskan används till lika del. Tvåspråkiga elever har resurser i sitt modersmål och i sin specifika kulturkompetens.

Vilka är de nationella minoritetsspråken?

De nationella minoritetsspråken samiska, meänkieli och romani chib, finska och jiddisch har utökade rättigheter när det gäller undervisning i och på modersmål.

Hur ansöker man om plats för sitt barn?

Föräldrarna ska vända sig till skolan eller till huvudmannen för att fråga om undervisning. Det är föräldrarna som bestämmer om man vill ansöka, inte personal på skolan. Huvudmannen bör informera föräldrar när det är tid för ansökan och hur de ska göra. Modersmålsundervisning är frivillig och kostnadsfri för föräldrarna.

Vem ansvarar för stöd, undervisning och studiehandledning?

Huvudman har stor frihet att avgöra hur verksamheten ska organiseras för att nå de riktlinjer staten satt upp. En Huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning om det inom kommunen eller den fristående verksamheten finns minst fem elever som önskar undervisningen, för nationella minoritetsspråk minst en elev, och man kan finna en lämplig lärare. Modersmålsundervisning kan samordnas mellan flera skolor för att skapa tillräckligt stora grupper.

Organisation i grundskolan:

Skollagen medger flera olika sätt att organisera språkundervisning. Det vanligaste sättet att organisera språkundervisning för elever med andra modersmål än svenska är genom frivillig modersmålsundervisning inom eller utanför den garanterade undervisningstiden. Men det finns en rad andra möjligheter.

Att läsa ämnet som språkval

Modersmålsundervisning kan erbjudas inom ramen för språkval. Då läser de elever som har grundläggande kunskaper i modersmålet språket enligt kursplan för ämnet modersmål. Elever som inte har grundläggande kunskaper i sitt modersmål har möjlighet att läsa språket enligt kursplan för moderna språk och börja på en nivå som svarar mot deras förkunskaper. Huvudmannen ska sträva efter att erbjuda andra språk än spanska, tyska och franska som språkval.

*Språkval, kap. 5-7 §§ skolförordningen (2011:185)
Modersmålsundervisning, 5 kap. 8 § skolförordningen*

Att läsa ämnet som elevens val

Modersmålsundervisning enligt kursplanen för ämnet modersmål får anordnas som elevens val. Elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Modersmålsundervisning kan organiseras enbart inom ramen för elevens val eller som en fördjupning av den övriga modersmålsundervisningen. Även språkval kan anordnas som elevens val. Huvudmannen kan erbjuda undervisning från nybörjarnivå om fler än fem elever väljer den språkundervisningen.

*Språkval, 9 kap. 8 § skolförordningen
Modersmålsundervisning, 5 kap. 8 § skolförordningen
Elevens val, 10 kap 4 § skollag (2010:800)*

Att läsa ämnet som skolans val

I timplanen anges att skolans val får uppgå till 600 timmar. Dessa ska användas till undervisning i ett eller flera ämnen. Rektor kan besluta om att använda timmar inom skolans val till ämnet moderna språk eller till ämnet modersmål.

*Språkval, 9 kap. 9 § skolförordningen
Modersmålsundervisning, 5 kap. 8 § skolförordningen*

Undervisning på elevens umgängesspråk

Tvåspråkig undervisning är ytterligare en möjlighet för en huvudman att erbjuda undervisning till flerspråkiga elever. Högst hälften av undervisningsspråket kan ges på elevens umgängesspråk. En huvudman kan erbjuda tvåspråkig undervisning på svenska och ett annat språk under hela grundskolan. Förordningen om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i grundskolan årskurserna 7-9 är förlängd och gäller till den 1 juli 2015.

*Tvåspråkig undervisning, 12-13 §§ skolförordningen
Förordning (2011:421) om dels fortsatt giltighet av förordning (2003:306), om försöksverksamhet med tvåspråkig undervisning i grundskolan, dels ändring i samma förordning.*